

LIDEN TIDNINGEN

2019-01

INDAL LIDEN HOLM BISPGÅRDEN HAMMARSTRAND

Ur innehållet Tsarens skräddare från Liden
Laxfisket alla ville ha en del av
Kråktorpet del 2

NÅGRA ORD FRÅN FRÅN REDAKTIONEN...

Så blev det då vår igen efter vinterns järngrepp med allt vad den fört med sig i form av skottning och sandning. Har man inte hunnit med så har det kanske brutits ett och annat ute i byarna ...

Påskan är en tid av glädje inför pånyttfödelsen men också befrielse från slaveriet som snön och isen hållit oss i; ett årligen återkommande uttåg ur Egypten.

På tyska heter påskan "Ostern" och på engelska "easter", vilket syftar på den forngermanska fruktbarhetensgudinnan Eostre, så det påminner oss också om att det skapas nytt liv varje år.

Här finns alltså den kristna och den judiska men också den germanska traditionen representerad. En blandning av kulturer och en hoppets och framåtblickandets tid.

Påskan är också en familjehögtid med reminiscenser från 40 dagars fasta och ett tillvaratagande av de ägg som värpts under tiden; om man så vill en påmin-

nelse om att hushålla med jordens resurser. Ägget är även en förkristen fruktbarhetssymbol.

Och vi på redaktioner försöker också att, efter bästa förmåga, ta till vara på de resurser som vi fått ta del av sedan det föregående numret. Här finns våra skribenter som outtröttligt bidrar med intressanta och läsvärda artiklar och så våra annonsörer som med sina annonser lägger grunden till att Lidetidningen kan fortsätta att ges ut. Vi är mycket medvetna om det och försöker förvalta förtroendet på bästa sätt.

*En glad påsk önskar er
Redaktionen!*

Lidentidningen

Järvissle 204
860 41 Liden
tel 0692-211 01

e-post: lidentidningen@telia.com
Utgivningsbevis: 31 116

Ansvarig utgivare & redaktör:
Anders Högström

Layout: Anders Högström och Eva-Rut Lindberg

Annonser: Eva-Rut Lindberg

Tryckeri: Print 24, EU

Omslagsbild och illustrationer: Lars Gustafsson
Utgivningsområde: Indal, Liden, Holm,
Bispgården och Hammarstrand.

Preliminär utgivningsplan			
2019	Bokning	Material	Utkommer
Nr 2	3/5	10/5	12/6
Nr 3	26/8	2/9	25/9
Nr 4	21/10	28/10	20/11

Vi kan hjälpa till med utformningen av nya annonser, ideella föreningar betalar 300 kr, företag enligt offert.

Kontakta oss per mail Lidentidningen@telia.com eller telefon 0692-211 01 för information om mått och priser.

MIDDAGSBERGET
massage och
livsenergi

**Massage
Healing
Städservice**

Johanna Breikreuz
072-200 88 59

Sillre 154, Liden
dinlivsenergi@gmail.com

Kalendarium

Här har varje förening möjlighet att publicera högst fem rader. Texterna ska vara oss tillhanda vid manusstoppet för respektive nummer. I övrigt hänvisar vi till annonser enligt priserna i tariffen nedan.

Dat	Arrangemang	Tid	Plats	Arrangör
23/3	Pimpeltävling	10.00 - 13.00	Dacksjöjärn	Drakabergets skoterklubb & Lidens nedre FVO
25/3	Årsmöte	13.00	Oxsjögården	PRO Liden
26/3	Årsmöte	19.00	Sockenstugan	Lidens hembygdsförening
1/4	Månadsmöte	19.00	Liden	Sillre M O Hem och samhälle
10/4	Årsmöte	19.00	Sockenstugan, Liden	Norrskog - se även separat annons
6/5	Blomskottsauktion	19.00	Västanå bygdegård	Sillre M O Hem och samhälle

Indals hembygdsförenings vårprogram

- 20 mars Kafékvällar med underhållning och fika på hembygdsgården. Program annonseras i ST samt Facebook.
- 24 april
- 22 maj
- 24 mars Årsmöte
- 30 maj Gökotta på Hallstaberget
- 25 - 28 juli Spelmansstämma. Kom ihåg att nominera till Kulturstipendiet!

Föreningen är mycket aktiv och har aktiviteter året runt. Vi är många som arbetar för en levande förening men vi behöver fler aktiva och medlemmar så tveka inte att höra av dig och var med i ett härligt gäng.

För mer info kolla vår hemsida www.hembygd.se/indal samt Facebook

Loppis

Skansborg - Järkvissle folkets hus
11 maj kl 10.00 - 14.00

Bordsbokning
Maria Kilander 070-606 66 15
Fika

Behöver du en mötes- eller festlokal kan du hyra Skansborg - se hemsidan www.skansborg.se

Svenska kyrkan

INDALENS PASTORAT

Onsdag 13 mars

Kl 8:30 Morgonmässa i kyrkan

Onsdag 13 mars

Kl 19:00 Församlingssafton "En Lina Sandell afton" i Gimåfors bygdegård

Torsdag 14 mars

Kl 14:00 Gudstjänst på Rutsgården

Söndag 17 mars

Kl 13:00 Skotergudstjänst på Oxsjön/Oxsjögården

Onsdag 20 mars

Kl 19:00 Paketauktion till förmån för Faste-kampanjen i sockenstugan

Söndag 23 mars

Kl 11:00 Avskedsmässa för kyrkoherde Anna Stenund i Sättna kyrka

Söndag 31 mars

Kl 10-18 Retreat-dag i Holms församlingshem "En dag i stillhet och tystnad" Avslut kl 18:00 med Mässa i Holms kyrka med kyrkokören

Torsdag 4 april

Kl 19:00 Församlingssafton "HLR" i Indals sockenstuga

Torsdag 11 april

Kl 19:00 Församlingssafton med Forskören som sjunger bl a Gospel i sockenstugan

Söndag 14 april

kl 11:00 Gudstjänst med kyrkokören i kyrkan och det bjuds på soppa efteråt i sockenstugan

Tisdag 16 april

Påskspel i kyrkan för skolan

Torsdag 18 april

Kl 14:00 Skärtorsdagsmässa på Rutsgården

Söndag 21 april

Kl 11:00 Påskdagsmässa i kyrkan

Onsdag 8 maj

Kl 14:30 Barnkören sjunger sommarsånger på Rutsgården

Torsdag 23 maj

Kl 18:00 Församlingssafton om saneringsarbetet av Lidens gamla kyrka i sockenstugan

Torsdag 30 maj

Kl 8:00 Gökotta på Vättaberget

Söndag 9 juni

Kl 11:00 Konfirmation av Lidens och Indals ungdomar i Indals kyrka

Varje tisdag (förutom på skollov)

"Öppet kyrkis" kl 10:00 i sockenstugan. Sång, lek, pyssel och fika. För barn 0-6 år med föräldrar.

Sista onsdagen i månaden

"Daglediga" kl 13:00 i sockenstugan (27/3, 24/4, 29/5).

Med reservation för eventuella ändringar.

Se hemsidan för den senaste informationen. www.svenskakyrkan.se/indalenspastorat

3J Skog i Sunnås köper din skogsfastighet

Foto: Wikimedia Commons

3J
SKOG

Vi vill fortsätta att förvärva och förvalta skogsfastigheter för en levande landsbygd och köper därför gärna hela eller delar av din skogsfastighet

Några fördelar med att sälja till oss:

Kontant betalt till marknadspris

Inget mäklararvode

Fastigheten fortsätter ägas lokalt

Full diskretion utlovas

Vi ordnar kostnadsfritt all administration i samband med köpet så som köpekontrakt och köpebrev etc.

Vi är certifierade enligt FSC och PEFC för bästa möjliga miljö- och hållbarhetsarbete.

Kontakta oss på info@3jskog.se eller 070-600 99 68 för mer information.

Följ oss gärna på Facebook!

LAXFISKET ALLA VILLE HA EN DEL AV

Nordens bästa laxfiske fanns en gång i tiden i Indalsälven och bäst var det i Fors socken. I närmare nio mil vandrade laxen från Bottenhavet till Västerede där Storforsen utgjorde ett oöverstigligt hinder för laxens fortsatta vandring uppströms. Innehav av kullfisksen eller lekvatten var värdefullt och särskilda bestämmelser gällde i Jämtland till förmån för ägarnas eller medintresserades rätt samt för att motverka rovfiske.

Laxfiske med ljuster.

Fiske med ljuster vid eldsken.

När kung Karl Knutsson bonde tvingades avstå från Norges krona så behölls Jämtland som en gammalsvenska provins och 1468 utfärdade han ett skyddsbrev för jämtarnas fiske, som särskilt riktar sig mot Indalsbornas intrång i Ragundabygden.

Andelsfiske

Det finns ett stort antal dokument som visar hur laxvattnen bytte ägare, dock inte alltid frivilligt, samt hur lokalbefolkningen mer och mer kom till korta för andra och mäktigare intressenter. Det rika laxfisket lockade folk från när och fjärran att köpa in sig i älven för att komma åt fiskerättigheter och samtidigt få kontroll över dessa värdefulla lekvatten. Bland dessa intressenter hittar man förutom ärkebiskopar och kungar även Märten Olofsson, borgmästare i Härnösand.

Borgmästare Märten Olofsson

Märten föddes under andra halvan av 1500-talet i Västerede, men valde att flytta till det svenska Härnösand i unga år. Kvar i Västerede var hans bror Sven och Märten köpte mark av honom i anslutning till Storforsen. Eftersom Märten även var en framgångsrik handelsman kan den bak-

omliggande tanken till dessa köp vara att han ville komma åt delar av det lukrativa fisket.

Baltzarfejden

Det norska Jämtland var ur militärstrategisk synpunkt bra att ha kontroll över och våren 1611 utbröt Baltzarfejden där Sveriges och Danmarks kungar stred om herraväldet över Jämtland. Under denna fejd blev jämtarna tvungna att svära den svenske kungen trohet. Kung Karl IX dog i oktober 1611 och han efterträddes av sin då 17-åriga son Gustav II Adolf. Borgmästare Märten har uppenbarligen varit i kontakt med den nye svenske kungen, för i november år 1612 bekräftar Gustav II Adolf att Märten har fiskerätt i (Väster)Ede. Vad var Märten's syfte? Såg han chansen att utöka sin förmögenhet genom att få kontroll över hela fisket nedanför Storforsen eller gjorde han det för att hjälpa sin bror Sven med familj i Västerede? Det får vi nog aldrig veta.

Landsförrädare

Två månader senare, den 20 januari 1613, tog fejden slut i och med freden i Knäred och Jämtland hamnade åter under danskt styre via Norge. De som svurit Sveriges kung trohet under fejden

– i stort sett alla jämtar - blev straffade som landsförrädare av den danske kungen Kristian IV. De blev av med sina hemman och rätten att odla på sina marker och Mårtens bror Sven Olofsson var en av dem. Eftersom fiskerätten var knuten till skattehemmanen så bör nog rättigheten till fisket också ha upphört och ett bevis för det är att ett avtal som Mårten och bonden Sven Nilsson upprättat med några Ragundabor blev ogiltigt.

Slutet för laxfisket

Sven betalade böter till danska kronan och blev kvar på gården i Västerede och Mårten blev nog av med den fiskerättighet som Gustav II Adolf utfärdat. Dock kunde bröderna fortsätta att fiska tack vare sina markinnehav. Tvisterna runt fisket fortsatte fram till Ragundasjöns tömning den 6 juni 1796 då Storforsen försvann för alltid. Då var det värdet av det forna fisket man tvistade om.

Maud Herkules
Västerstugan, Västerede

JÄMT EN JÄMTE

Vår nya medarbetar Maud Herkules historia börjar redan under medeltiden då hennes förfäder bosatte sig i Västerede. Detta var långt innan Ragundasjön tömdes genom olyckshändelsen vid bygget av timmerrännan förbi Storforsen.

Maud föddes i Östersund och tillbringade som barn alla lov på släktgården Västerstugan i Västerede. Redan då visste hon att det var här hon så småningom skulle sätta ner bopälarna och 2009 blev det hennes tur.

Maud har alltid varit intresserad av färg och form. När hennes jämnåriga köpte godis för veckopengen köpte Maud papper och pennor och började också tidigt att skriva texter. Hon gjorde sin första tidning som 9-åring och som 16-åring fick hon sitt första jobb på ett tryckeri som sedan följdes av tjänster som fotoassistent, grafisk produktionsledare och reklamchef. Intresset för matematik medförde att gymnasiet blev fyraårig teknisk linje och senare även en utbildning till PC-samordnare, så periodvis har hon även arbetat inom IT-branschen.

När hon för tio år sedan bestämde sig för att flytta till Västerstugan återupptog hon även sitt vilande företag. Nu försörjer hon sig bland annat genom att göra hemsidor, annonsmaterial och digitalisera gamla bilder och efterlyser att folk borde skriva om sina

fotografier, annars kommer en stor bildskatt att gå förlorad. Detta år har Maud bestämt sig för att på halvtid arbeta med sin blogg *Story of Ede*. Där lägger hon upp texter om bygden och människornas öden efter det att Ragundasjön tömdes. Arbetet kräver en hel del arkiv- och historieforskning för att levandegöra människornas livsvillkor och för dem som inte kan följa hennes blogg kommer hon här att publicera en del av de artiklar hon lägger ut på <http://storyofede.se>.

**Lidentidningen välkomnar
Maud Herkules som en av våra
återkommande skribenter!**

Eva-Rut Lindberg
redaktionen

**Vill du prenumerera på
Lidentidningen?**

Sätt då in årskostnaden 200 kr på plusgiro 195 35 99-6. Uppge namn och adress så kommer tidningen med posten.

ATT SÄLJA SIN FASTIGHET MED STÖRST FÖRTJÄNST

Rekordhøgt pris på skogsmark

Funderar ni på att sälja?

Kontakta oss för att maximera förtjänsten.

LRF Konsult erbjuder helhetslösning vid

försäljning men även juridisk rådgivning vid t.ex. generationsskifte.

Freddie Hamrin

Fastighetsmäklare

060-67 88 01

freddie.hamrin@lrfkonsult.se

Utnyttja ROT-avdraget!

VÄGUNDERHÅLL

- hyvling
- dammbindning
- kantskärning
- dikning
- trumbyten
- grusning

MARKARBETEN

- dränering
- planering
- vatten och avlopp
- trädgårdsunderhåll

H. Norling
Maskin AB • Tel. 070-627 31 64
www.norlingsmaskin.se

K. NORLING
MARK & TRANSPORT AB
070-342 77 15

Ett växande intresse!

**BISPGÅRDENS
TRÄDGÅRD**

Vi öppnar måndag 15 april kl 10.00!

Stort sortiment av spännande växter till din trädgård. Härdiga frukt-träd och bärbuskar från de bästa svenska och finska leverantörerna. Egen produktion av sommarblommor och amplar. Kvalitetsjordar från Emmaljunga. Fri entre till vår visningsträdgård där vi provodlar mängder av barrväxter, frukt- och prydnadsträd.

VÄLKOMNA TILL VÅRSTIGEN 2 I BISPGÅRDEN!

Tel: 0696-308 38 alt 073-064 22 22 • Följ oss på [facebook.com/bispgardenstradgard](https://www.facebook.com/bispgardenstradgard).
Hemsida: www.bispgardenstradgard.se • E-post: info@bispgardenstradgard.se

Pär Hansson
BYGG

- ❑ Nybyggnationer
- ❑ Ombyggnationer
- ❑ Tillbyggnationer

Använd gärna rotavdraget

Pär Hansson, Fullblodsvägen 25, 857 52 Sundsvall, 070-3439750
par@hanssonbygg.se, www.hanssonbygg.se

TSARENS SKRÄDDARE FRÅN LIDEN

De var nu föräldralösa, Ingrid Maria och hennes broder Jon Petter Ersson Lidvall. Inget höll dem längre kvar vid Boda såg i Liden i Medelpad. De måste klara sig på egen hand och gav sig ut på en vandring till fots år 1840 ifrån Boda såg över gränsen till byn Österåsen i Fors socken, Jämtland. Ingrid Maria hade nyss fyllt 16 år och Jon Petter var bara 13.

*Tsarens skräddare Jon Petter Lidvall.
Foto: okänd.*

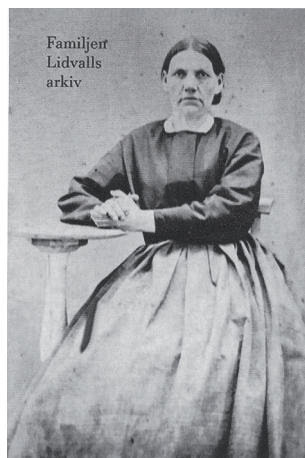
Piga och getarpojke

Att Ingrid Maria skulle bli piga hos någon bonde stod säkert klart för henne. Vad fanns det för annat alternativ? Hon blev naturligtvis piga hos olika bönder i Österåsen, i Byn, i Utanede och slutligen i Österåsen igen. Jon Petter hade troligen ingen tanke på att gå i sin fars kådadoftande fotspår. Han hade haft alla möjligheter till det vid sågen i Boda, men hans håg stod till något annat. Men vilka kvalifikationer hade han? Han blev ”getarpojke” på Österåsen och vallade ”kritterna” som han sa på äldre dagar till sina barn! Hur länge det varade, vet ingen idag. Getarpojken skulle följa med korna när de på morgonen efter mjölkningen släpptes från fåbodvallen ut på bete i skogen. Han skulle freda dem från rovdjur som varg och björn. En maktpåliggande

uppgift för en 13-åring! Till sin hjälp hade en hund och så bar han på en kraftig påk. Den skulle han slå mot en trädstam för att avskräcka eventuella rovdjur. Han hade även en lur att blåsa i för samma ändamål. Vidare skulle han t.ex. samla in näver till ”eltänne” och för tillverkning av skor och hökontar. Hans lön? Tak över huvudet och mat för dagen plus ev. något klädplagg!

Ett fattigt hem

Deras far sågställaren Eric Jonsson Lidvall, som varit både dräng och torpare i Boda samt arbetat vid sågarna i Oxsjö, i Sillre och i Boda, hade nyss dött i lungdot. Modern Brita Stina Olsdotter hade gått bort redan strax före julen 1831. Lidvall hade sedan gift om sig med den f.d. pigan från Järkvissle, Ingeborg Jönsdotter. Med henne fick han två barn, varav den ena dog vid 11-års ålder. Familjen Lidvall tillhörde verkligen inte de besuttna. År 1830 betecknas de som ”fattige”, trots att Lidvall bar

Pigan Ingrid Maria Lidvall var syster till skräddaren Jon Petter Lidvall. Foto: okänd.

titeln sågställare. En man som genom sin duglighet hade befordrats från ”vanlig” sågkarl till förman vid de vattensågar han arbetat vid.

Eget skrädderi

Jon Petter flyttade till Helgum 1843 och gick i skräddarlära och tre år senare var han utlärd. Han bosatte sig i Hamre by i Långele och öppnade skrädderi! Han byggde där en egen fastighet med många stora fönster. Huset kallades av lokalbefolkningen för ”Lidvallska glaslyktan”, och står kvar än idag! Det verkade som om kyrkoherden i socknen, Orstadius, lånade honom pengar till husbygget. Orstadius hade två flickor, den ena blev tydligen Jon Petter lite betuttad i. Ingrid Maria kom ibland gående från Fors och hjälpte till i hushållet.

Tre framgångsrika företagare i S:t Petersburg, fotograferade i Stockholm 1865.

Fr. vä: Jon Petter Lidvall, Andreas Nordenström och Carl Rejnhold Wiberg. Foto: okänd.

Men verksamheten gick inte så bra. Kanske beroende på att hans två gesäller var slarviga och begivna på starka drycker. Det slutade med att Lidvall meddelade prästen att han tänkte flytta till Själevad. Nu blev skräddaren svår att följa. I stället för att flytta till Själevad återfanns han i Gävle 1855, och året efter flyttade han till ”obestämd ort”. Ryktet har gjort gällande att han hade varit skådespelare en tid, men det vet vi inte säkert. Han flyttade ifrån skulden till Orstadius liksom skulden till en handelsman. För den senare skulden blev han t.o.m. efter en tid efterlyst i Post & Inrikes Tidningar. Men då var Lidvall redan långt borta. Han bodde då i Ryssland!

Ivan Petrovitj Lidvall

Han blev inskriven i S:t Petersburg, som var huvudstad i Ryssland år 1859. Under färden dit besökte han Finlands nationalskald Johan Ludvig Runeberg i Borgå. Runeberg hade kommit ut med ”Fänrik Ståls sägner” del 1. En bok som skräddaren gillade. Runeberg fattade tycke för den företagsamme och sociale Lidvall. När de skiljdes åt så gav den kände författaren honom en silverrubel i avskeds-present. En slant, en amulett, som skräddarsläkten hade kvar som kärt minne.

Tyvärr ”försvann” den vid ryska revolutionen år 1917. I S:t Petersburg arbetade Lidvall vid ett skrädderi. Ägaren dog och Jon Petter gifte sig med änkan och övertog skrädderiet. Jon Petter blev nu den välbeställda Ivan Petrovitj Lidvall. Hans hustru dog i kopporna år 1866. År 1867 gifte sig Jon Petter med den 17 år yngre Ida Amalia Felschau. De fick sju barn, sex gossar och en flicka. Tre av sönerna blev skräddare och en blev arkitekt.

System Ingrid Marias son

Hur gick det för system Ingrid Maria? Hon arbetade med städning, tvättning, ”pärhackning”, matlagning, räfsning d.v.s. allt som tillhörde ett kvinnligt tjänstehjons dagliga värv. Hennes rike bror förde ett helt annat liv på sitt håll. Det har sagts att han ville att hon skulle flytta till honom. Hon nekade, kanske kände hon sig inte passa in i sin brors värld? Hon levde inte enligt ”Tio Guds Bud”. Hon fick tre s.k. oäkta barn, varav endast en, gossen Jonas Erik Hedin född 1856, nådde vuxen ålder. Fadern bodde i Utanede och var blivande bonde. Giftermål med en piga an-

sågs inte lämpligt. Sommaren 1865 återvände Jon Petter till Sverige och Österåsen där hans syster då var piga. Han ville underlättas hennes tillvaro och lära hennes son goda seder och bruk samt utbildning, troligen i skräddaryrket. Jon Petter tog med sig Jonas Erik till Ryssland. Det gick inte så bra, av olika anledningar var Jon Petter tvungen, säkert med tungt hjärta, att lämna tillbaka Jonas Erik fyra år senare till Ingrid Maria. Jonas Erik gifte sig senare och emigrerade till Amerika år 1892 med sin familj.

Tsarens skräddare

Jon Petter spelade kaglor på lediga stunder (inom parentes sagt, en gammal kägelbana från ungefär samma tid uppförs just nu som en händelse vid Fors Hembygdsgård) tillsammans med en hovfunktionär. År 1881 hände något oerhört, då dödades Tsar Alexander II på öppen gata genom ett bombattentat. Stor begravning av den gamla tsaren – och kröning av den tillträdande! Hovfunktionären rekommenderade Lidvalls ateljé för att sy upp begravnings- och kröningskläder till alla i hovet. De fick ordern! Det syddes natt och dag och medlemmarna av tsarfamiljen blev mycket nöjda. Lidvall var nu Kejsarlig Hov-skräddare och hade rätt att använda sig av den kejsarliga dubbelörnen i marknadsföringen. En enorm framgång! Rikedomarna flödade in.

Tsar Alexander II, mördad 1881. Foto: okänd.

Lidvalls fick sedan sy tsarfamiljens och hovets civila uniformer och livrээр i tusental. I början av 1900-talet hade Lidvalls ateljé 150 anställda. Rysslands, kanske Europas, största skrädderi?

Fler svenska hovskräddare

Lidvall var inte den ende framgångsrika svenska skräddaren och hovleverantören i S:t Petersburg. Där fanns även en annan norrlänning, jämtan Andreas Nordenström, som sydde de militära uniformerna. Det finns en historia som har berättats inom släkten Lidvall om mötet med Nordenström. Jon Petter promenerade en dag på Nevskij Prospekt, S:t Petersburgs paradgata, när han kände igen en gammal välkänd doft/lukt. Surströmming! Han följde lukten och hamnade framför en dörr som det stod Nordenström på. Det visade sig vara en jämtländsk skräddarfamilj som satt och åt den välkända maträtten. Han längtade ibland även efter riktigt, hembakat tunnbröd. Det hände då att han fick sig sådant bakat i Liden och skickat med båt! Sjöfraktsedeln finns kvar.

Rikedom och fattigdom

Jon Petter träffade sin syster för sista gången 1882. Han kom med båt till Stockholm med sin son, den 12-årige blivande arkitekten Fredrik. De tog in på Grand Hotell! Färden gick vidare via Långsele där Jon Petter hade återsett "glaslyktan". Samtidigt hade han överlämnat en summa pengar till kyrkoherden Orstadius. Det var förmodligen skuldbeholdet han inte kunnat betala flera år tidigare. Han lär också ha överlämnat ett foto av sig själv till prästdottern. På baksidan hade han skrivit "gammal kärlek rostar aldrig". Kontrasten i levnadsförhållanden till systemen var enorm. Ingrid Maria bodde i en liten oansenlig torpstuga om ett rum och kök på Österåsen. Ett litet källarutrymme för matvaror, t.ex. potatis och lingonsylt, fanns under en lucka i köksgolvet!

Epilog

Det är svårt, för att inte säga mycket svårt, att skriva en kort historia om två märkliga levnadsöden som syskonen Jon Petter och Ingrid

Exempel på excellenta hovkläder från Lidvalls ateljé i S:t Petersburg. Samtliga bilder från Eremitagets hemsida.

Maria. Mycket måste lämnas därhän p.g.a. det begränsade utrymmet. Jag slutar med att hovleverantören Jon Petter Lidvall avled år 1886 vid 59 års ålder av hjärtfel. Självmegade han att hans dåliga hjärta berodde på att han dansat så mycket i sin ungdom. Om jag vågar ställa diagnosen, så blir det nog: vällevnad. Änkan och sönerna fortsatte skradderiet med stor framgång. Ingrid Maria, den fattiga pi-

gan, arbeterskan, dog av "blodgång" år 1888 vid 64-års ålder. Hon blev alltså ungefär fem år äldre än sin välbärgade bror!

Sören Nilsson
Bispgården

I kommande nummer av Lidentidningen fortsätter berättelsen om den framgångsrika släkten Lidvall i Ryssland.

Stööks
SKOAFFÄR

DIN SKOBUTIK I NORR

MED BUTIK I HAMMARSTRAND, JÄMTLAND OCH PÅ NÄTET

4 generationer sedan 1926

Våra öppettider
Mån-Fre 10.00-17.00
Lördag 10.00-13.00

Tel 0696-100 69
www.stooks.se
Centralgatan 16
HAMMARSTRAND

LHS

Maskiner AB

PROFFS PÅ PARK & MARK

Hos LHS Maskiner hittar ni ett brett utbud av maskiner och redskap

Kubota Grävmaskiner, kompakthjullastare, gräsklippare, kompaktraktorer
Världens största tillverkare i sitt segment. Kubota utlovar högsta kvalitet på sina maskiner och det visar sig även på den långa garantitiden. LHS har ett brett lager av grävmaskiner för snabb leverans.

Vi är Er lokala maskinhandlare

Gianni Ferrari har ett brett utbud av gräsklippare och redskapsbärare. Toppmoderna maskiner där vi även håller 3-års garanti.

Case IH är ett väletablerat lantbruksmärke i vårt försäljningsområde. Vi har ett stort lager av nya, begagnade och demokörda Case IH traktorer och balpressar. Kom in till oss och prata Case IH.

Välkommen in till oss: LHS Maskiner AB
Arbetsledarvägen 2, Sundsvall (Birsta)

Tel vx1 060-57 72 20 – info@lhsmaskiner.se – www.lhsmaskiner.se

Tillsammans ökar vi värdet på din skog

Använder du oss och vår kompetens kan du få ut mer av din skog. Med planering, med gallring och aktivt skogsbruk får du bäst avkastning över tid. Att vara en aktiv skogsägare och sköta sin skog lönar sig på alla sätt och skapar oanade möjligheter.

Vårt hållbarhetsavtal Träkronan är bara ett exempel på hur vi hjälper dig till framgångsrikt skogsbruk, vi har också andra tjänster att erbjuda som underlättar när du inte har möjlighet att jobba i skogen själv.

Kontakta din skogsrådgivare idag så berättar vi allt du behöver veta för att höja värdet på skogen.

Johan Dammström
Rådgivare Indalen
Tel: 010-150 25 45

Samuel Lind
Rådgivare Indalen
Tel: 010-150 27 35

OBS! Glöm inte Årsmötet
den 10/4 kl 19:00
i Sockenstugan, Liden

NORRSKOG
traktonan.norrskog.se

4 000 HÖNS I LIDEN

I senaste numret av Lidentidningen, under rubriken "Herre på täppan", presenterades 12-årige Emil Östman i Västana och hans 30 hönor och tuppar. Men ingenting är som bekant nytt under solen. Långt tillbaka var det vanligt att det fanns ett antal höns på i stort sett varje gård för den dagliga äggförsörjningen. Men från slutet av 1940-talet och i något decennium skaffade flera gårdar i Liden höns i stort antal.

Mamma Annie Lindberg, f. Johansson. Foto 1940-talet: privat.

Inger Lindberg i unga år med små söta kycklingar. Foto: privat.

Pappa Gösta Lindberg. Foto 1940-talet: privat.

Lidentidningen har träffat systrarna Birgitta och Inger Lindberg. Birgitta, född 1941, gift Unander och Inger, född 1947, gift Albertsson. Båda bor i Liden – Åsen respektive Byn. Flickornas föräldrar, hemmansägaren och kyrkvaktmästaren i Liden Gösta Lindberg (1917-1980) och hustrun Annie, född Johansson (1915-2003) satsade på hönsdrift i stor skala från början av 1950-talet och 10 år framåt. På gården mitt i Liden (Lidenvägen 71) fanns tidigare i en numer riven byggnad Svenska Handelsbanken och ett bageri. Till gården fanns också en ladugård med 7 kor och 1 häst. Byggnaden är idag riven. En nybyggnad för ett stort höns hus i 2 våningar med totalt 4 avdelningar färdigställdes och antalet höns steg snabbt till som mest 4000! Ägg

sålades lokalt men huvuddelen till Äggcentralen i Sundsvall. Även kycklingar såldes i stor skala. Särskilda äggkläckningsmaskiner krävde bevakning varje timme under hektiska tider. Tuppsycklingar var inte så populära och skänktes i många fall bort till hugade intressenter.

Efter skolan fick systrarna Lindberg hjälpa till med fodermatningen medan pappan stod för hönsusstädningen. På sommaren var det stora inhägnader utomhus för de frigående hönsen. Det krävdes rejält med reden överallt för alla värpande hönor. Många i Liden följde "hönstrenden" och snart blev lönsamheten sämre. Intresset avtog och huvuddelen av alla ägg kom senare att förmedlas via dagligvaruhandeln. En epok

Birgitta Lindberg, endast lite större än hönsen. Foto: privat.

Vi önskar
GLAD PÅSK

PLB Bygg AB

F d Posthuset Liden

För lediga lägenheter
är ni välkomna att
kontakta oss

060-15 90 40, Peter@plb.se

Järkvissle Ekokött

Vi har ett ekologiskt jordbruk som är kravgodkänt.

Vi har dikor och föder upp kalvar
till 1 1/2 - 2 års ålder.

Du kan beställa ungnöt styckat
och klart, hel, halv, kvart, åttondel.

Örjan Rudin o Pia Nägele
Järkvissle 213, 860 41 Liden
070 – 534 93 83

jarkvissle.ekogardar.se

var över i Liden. Varken Birgitta eller Inger blev "hönsfrälsta" utan andra yrken hägrade. Birgitta blev kontorist (skolexpeditionen) och Inger blev tandsköterska. Många känner nog även igen Inger som bokförsäljare hos Bonniers Bokklubb Svalan. I hela 30 år!

Arne Johansson
Järkvissle

I den röda tvåvåningsbyggnaden var hönsriet inrymt på Lidenvägen 71. För drygt 60 år sedan! Foto (beskuret) 2019: Elias Stridh.

KRÅKTORPET - DEL 2

FRÅN FATTIGDOM TILL RIKEDOM

I föregående nummer av Lidentidningen återgavs den första delen av en historisk tillbakablick på det legendomspunna Kråktorpet i Medelpad, beläget ca 7 km väster om Järkvissle by. Här följer nu, med början under 1600-talet och några hundra år framåt, fortsättningen om de dramatiska levnadsförhållandena för människorna på Kråktorpet. Arbetet för vindkraftparken pågår just nu för fullt. Nya vägar anläggs, bottenfundament till tornen armeras och gjuts samt uppställningsplatser för höga monteringskranar hårdgörs. Många maskiner och arbetare är i full verksamhet. Vindkraftprojektet är internationellt både på ägarsidan som på genomförandesidan.

Älgjakten 1953. Einar Lindkvist (till vänster) och Bror Kilander. Foto: okänd.

Svedjefinnar

Under 1640-talets sista år kom till denna plats den första åbon, finnen Olof Pålsson. Han hade tidigare anlagt ett torp vid sjön Leringen, Torps socken, som han nu av någon anledning övergivit. Vid den här tidpunkten hade Sverige varit i krig i trettio år och kung Gustav II Adolf hade omkommit vid Lützen 1632. Hans dotter Kristina blev drottning 1654. En förmyndarregering styrde under hennes barndomsår.

Konung Gustav II Adolf, foto okänd

Olof Pålsson började nu röja skog, bryta mark samt uppföra nödvändiga husbyggnader. Redan 1654 omnämns Olof Pålsson i den så kallade tiondelängden, en sorts beskattningsliggare för kyrkan. Han ålades utgiva 1 tunna och 12 kannor råg. Som synes en hård beskattning i denna karga ödemark. Troligen brukades myrslätter och svedjebränning. Det senare var ödemarksfinnarnas specialitet. Svedjebruk var mycket vanligt i Finland vid den här tiden och finnarna var särskilt kunniga i denna odlingsmetod.

”utaf hungersnödh döde”

År 1657 finns torpet infört i den s.k. jordeboken, en motsvarighet till senare tiders fastighetsregister. Tre andra finnar är nu registrerade ägare till torpstället; nämligen Pål Olsson, Olof Olsson och Jöran Olsson, den sistnämnde benämnd husfinne. Vissa uppgifter tyder på att dessa tre var bröder. Olof Olsson stannade kvar på torpstället. Han bildade familj med Karin Danielsdotter, möjligen av Viksjö-släkt. De fick två barn. Familjen gick ett ohyggligt grymt öde till mötes. År 1674 återfanns hela familjen död. Jordebokens korthuggna beskrivning av dödsfallet lyder: ”... finnen Olof Olsson och hans hustru Ka-

rin Danielsdotter och tvenne hans barn (begge dumber) blefvo utafhungersnödh döde.” Vilken fruktansvärd tragedi denna mening rymmer. Hur länge fick de plågas? Avled barnen ensamma? Situationen är så grym att den är svår att ta till sig idag. Men händelsen avslöjar under vilka utomordentligt svåra förhållanden man tvingades att leva. Efter dödsfallen tycks Kråktorpet ha legat öde. Tragedin med de döda och den hårda beskattningen bidrog möjligen därtill.

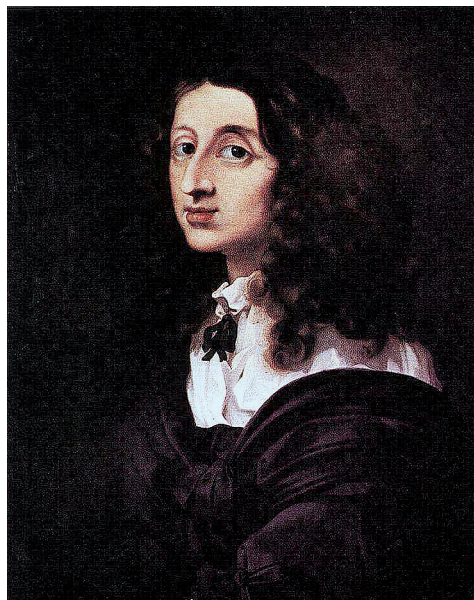
Olof Olofsson-Kråka

I slutet av 1600-talet återfinns Olof Olofsson-Kråka som registrerad ägare till torpet. Han har troligtvis övertagit torpet av en annan finne med samma namn (kan vara ovannämnda Olof Olsson). De historiska anteckningarna är dunkla. Olof Olofsson-Kråka (den förste av de två) är förmodligen den finne som givit namn åt Kråktorpet. Namnet Kråka kan möjligen härröra från någon soldatsläkt. År 1704 avritades torpet av lantmätare Spole. Han upptecknade arealen till 6 1/4 mål. Registrerad ägare är också nu Olof Olofsson-Kråka.

Från 1704 års lantmåteriförrättning hämtas följande:

”Stensjöfinnen har godt tillfälle af annan gräs-wall som starrfloar på sin skog bärga hö och ängsbordet förmedelst skogens afrödjande märkelig förbättra. Mycket frostnämnd åker, tål lytet. Nu, 1704, är årsgrödan af köld förderfvad. Rykeligt och ymnigt betesland kring torpet. Nu icke synnerlig fälleskog. Fiske med not och nät i Stensjön, nu sällan brukat. Djurfång idkas med älgled jämte andra små wåhner efter fougel och hare, utom det med byssan församblas.”

Vid anläggandet av Järkvissle gamla fåbodrar (Gammelbodarna) omkring 1850 utnyttjades brukbart virke från byggnationerna på Kråktorpet. Ovanför dörren till en av fåbodval-
Lidentidningen 2019-01

Drottning Kristina, foto okänd

lens äldsta ladugårdar fanns inristat med kniv ”Olof Olofsson Kråka 1706”.

Kyrklig påлага

Om Olof Olofsson-Kråka berättas att han lär ha gått till fots fram och tillbaka till Stockholm för att skaffa äganderättshandlingar på torpet. Han skall också ha bott på Kråktorpet i c.a. 6 år innan det blev känt i Järkvissle by.

Tvångsbesöken i kyrkan var en tung påлага. Frånvaro utan laga förfall bestraffades med böter. Olof Olofsson-Kråka måste en gång skaffa intyg från prästen i Borgsjö, om att han där besökt kyrkan, och visa intyget för prästen i Liden där kyrkofrånvaron antecknats. Han hade nämligen gjort kyrkobesöket i Borgsjö i samband med annat ärende, men glömde att vid besöket begära närvarointyg. Han blev därför tvungen att göra ett extra besök i Borgsjö för att få intyg om sitt kyrkobesök!

Olof Olofsson-Kråka ”löpte” (skar ut) näver,

Ansök om vindpeng för vindpark Jenåsen

Vindparkerna Jenåsen, Kråktorpet och Nylandsbergen omfattas av en vindpeng som är möjlig för föreningar att söka. Fullt utbyggda och driftsatta kommer de tre vindparkerna tillsammans att generera en årlig vindpeng om 420 000 kronor. I detta första ansökningsförfarande omfattas den del av 2018 då vindpark Jenåsen var driftsatt vilket uppgår till cirka 40 000 kronor.

Ansökan sker via formulär på Eolus hemsida:
<https://www.eolusvind.com/verksamhet/vindpeng/>
Här finner ni också mer information om syfte och bakgrund till vindpengen.

Sista ansökningsdag för årets utdelning är 15 april.

Vid frågor vänligen kontakta Eolus driftchef
Johan Larsson på telefon 010-199 88 24
eller e-post: johan.larsson@eolusvind.com

som han i stora buntar förde fram, via den Södra Kråktorpsvägen, till Vike by vid Holmsjön och där bytte mot krut och salt. Näver användes som taktäckningsmaterial. Kanske använde han till dessa nävertransporter den kälke - helt i trä - som senare återfanns intill färdvägen mellan Kråktorpet och Vike by, och som gav upphov till namnen Finnkälkäsen och Finnkälkmyren. Platsen är belägen ca 1/2 timmes gång söderut.

Trolldom

”Stensjökråka” var även förfaren i Trolldom. Det berättas att han en dag kom fram till Järkvitsle för att få med sig en bondhustru när hans hustru låg i födslovånda, men det var bråttom och ”Stensjökråka” frågade bondhustrun om hon ville åka lika fort som vinden eller om hon ville åka fortare. Bondgumman ansåg att om hon fick åka lika fort som vinden så var det tillräckligt. Då bredde ”Stensjökråka” ut sin rock och genom luften gick färden i en svindlande fart fram mot bestämmelseorten. Hur historien slutar är det tyvärr ingen som vet.

1700-talets förteckning över båtsmän i Liden (dåtidens krigare) finns bl.a. namnet Daniel Olofsson-Kråka från Stensjön. Enligt sägen skall denne båtsman ha deltagit i det stora nordiska kriget åren 1700-1721. Daniel Olofsson-Kråka finns inte antecknad i dödboken för Lidens församling. Därav framstår som säkert att han avlidit på annan ort. Kanhända slutade hans levnad i fosterlandets tjänst fjärran sitt hem vid Stensjön. Den 19 april 1726 blev Kråktorpets 6 1/4 mål till skatte inlöst av Järkvissle by. Långt senare har SCA förvärvat äganderätten.

Vad som hände på Kråktorpet de kommande 200 åren, fram till att nuvarande Kråktorpsstugan byggdes 1925, är höljt i dunkel. Det
Lidentidningen 2019-01

Uppställning för fotografering på Kråktorpet vid en älgjakt för länge sedan. Foto: okänd.

är svårt att klarlägga historien under dessa århundranden. De skriftliga källorna bidrar inte till något klarläggande och eventuell muntlig tradition har för länge sedan tystnat. Kvar på denna frostbenägna plats finns bara några gamla stenrosen som vittnar om det oerhört mödosamma arbetet som människorna här för länge sedan utförde i sin kamp för att överleva. Men snart får Kråktorpets historia sällskap av nutidens tekniska underverk. Vad skulle de gamla ha sagt om de fick se vad vår tids människor har skapat i form av märkliga vidunder?

Arne Johansson
Järkvissle

Uppgifterna i denna artikel är hämtade ur Medelpads finnmarker (1945) av R. Gothe, Lidens Båtsmän av H. Nyberg, Stampkojan (1977) av Arne Sundin i Liden, tidningen Nya Samhället (25 november 1933), Länsarkivet samt bevarade sägner.

Tack till tidigare jaktledaren för Kråktorpets jaktlag Sune Kilander, Järkvissle, för hjälp med material till artikeln.

Finns det dolda mervärden i din skog?

Du skapar mervärden genom att ta ut specialsortiment i er avverkning!
Specialsortiment som vi tar ut!

Tall

Telefon/kraftledningsstolpar
Stamblock/Knivfura
Grovtimmer
Octostolpar

Gran

Svarvtimmer
Stegslanor

Björk

Björksågkubb

Kontakta oss!

Andreas Zetterström

0696-68 11 52
andreas.zetterstrom@
rundvirkeskog.se

Stefan Maina

0696-68 11 49
stefan.maina@
rundvirkeskog.se

Rundvirke Skog

KÖTT • SKINN • CHARK
• HÄLLA GÅRD •

WWW.HÄLLAGÅRD.SE

**Din lokala
lammleverantör**

**Besök gärna vår
gårdsbutik i Åsen**

**Jeanette & Thomas
Eriksson**

070-551 67 52

Husåsvägen 14

**Medicinsk fotvård
Fotvårdsprodukter**

**Jag finns också i
Bispgården och Kälarne**

Helena 070-610 64 37

GRANNGÅRDEN

ETABL.1880

Välkommen till
Granngården / Team Östlin Bygg AB i Hammarstrand

Vi har det mesta för de flesta!

Öppet: måndag - fredag 7.00 - 17.30
Tel: 0696-161 90

Vi säljer bland annat byggvaror,
trädgård, tvätt & rengöringsmedel,
papper, hund & kattmat, jord, skor
& stövlar, färg, vägtrummor, mark &
dräneringsrör med tillbehör, gasol,
arbetskläder, djurfoder ...

Indalsledenloppet

28:e året!

Lördagen den 15 juni 2019

Bispgården - Liden - Bergeforsen

Stafetter för tävlingslöpare och motinärer

Damer, herrar och mixed i alla åldrar

Indalsledenloppet, 8-11 sträckor (85 km)

Korta Indalsledenloppet, 4 - 6 sträckor (41 km)

Ultraklassen 85 km Dam - Herr

Tävlingsmedaljer, penningpriser, bergspris, hederspriser, sträckpriser
Indalsledenloppet tel 060-57 98 98, kl 7 - 11, www.indalsledenloppet.nu

BRITTA-LISAS BACKLUNDS BOUPPTECKNING

”Brita-Lisa”, mor till 14 barn

”Brita Lisa” föder 14 barn under loppet av 22 år. Familjens första barn föder hon vid 17 års ålder. Fyra av barnen kommer att avlida under hennes livstid (Brita Lisa blev bara 44 år). 1894 var ett mycket mörkt år för familjen. Deras äldsta dotter Märta avlider i lungshot och Märtas nyfödde son avlider vid tre månaders ålder (dagen innan hans mamma avlider). På Julafton samma år föder Brita Lisa sitt 14 barn, ett dödfött gossebarn.

Min pappas farmor, Brita Lisa Palin, var född 1855 i Rigåsen. Hennes pappa, Olof Palin, köper ”nybygget” vid Rigåsen av sina föräldrar. I boken om Oxsjöfjället kan man läsa följande: *Till min son Olof Palin upplåter och försäljer jag med min kära hustrus råd och sam-*

tycke ... mitt egande nybygge Rigåsen ... mot en överenskommen Salu- och Köpesumma av 500 Rdr.rgs”. Olof och hans hustru Sara Britta Elisadotter hade då bott och verkat i bla Fjäll (Krokmyran), Lagfors och Bredsjön. De bosätter sig nu vid Rigåsen och paret kommer

att få 12 barn varav 5 av barnen avlider i tidig ålder. När Brita-Lisa var 14 år så började hon att arbeta som piga hos familjen Backlund vid Norrnäs.

Min pappas farfar Jonas Backlund var född 1847 i Högmjrsvedjan i Viksjö. Familjen Backlund flyttade till Norrnäs 1850 och arrenderade fastigheten av Skönviks AB.

Under början av 1870 talet började Brita Lisa Palin att arbeta som piga hos familjen Backlund vid Norrnäs. 1872 föder hon sitt första barn dottern Märta och det är Jonas som är fader till det nyfödda barnet. Jonas pappa avlider 1873 och det blir naturligt att äldste sonen hjälper sin mamma Cajsa Lisa med skötsel av hemmanet. Jonas och Brita-Lisa gifter sig 1874 och bosätter sig vid Jonas föräldrahem i Norrnäs.

Livet som ”Arrendator” vid Norrnäs

Att vara Landbonde var säkert ett tungt arbete som krävde arbetskraft alla dagar i veckan. Under sommartid betade kreaturen i skogen och runt inägor. För att klara vinterbetet måste bete skördas vid ”myrslåttrar” i närområdet. Gårdens inägor måste skötas med allt som det innebär. Ploga och harva åkermark, gödsla åkrar, sätta potatis, skörda hö och säd, bärga hö och mala säd mm. Jakt och fiske i sjöarna vid Oxsjöfjället bidrog också till livsmedelsförsörjningen. I arrendekontraktet ingick även att bryta mark för att utöka arealen för fastigheten och att arbeta åt markägaren med skogs- flottnings- och sågverksarbeten. Jonas körde också timmer med sina hästar ner till Oxsjön för kommande flottning fram till Oxsjö sågverk. From 1860 -1900 talet var det ca 60 – 70 personer som var skrivna vid sågen och under våren och sommaren bodde det även sågverksarbetare bla vid Norrnäs.

Närheten till Oxsjö by var naturligtvis en stor tillgång för familjen. Där fanns livsmedelsbutiker, sågverk, smedja, Oxsjö Herrgård och from 1883 fanns det även tillgång till skola för barnen. Första året var det 26 elever som började sin skolgång vid Oxsjö skola.

Bouppteckning efter Brita Lisa

Bouppteckningen är på 6 sidor och är mycket utförligt redovisad. Alla redskap på gården och i hushållet är uppräknade och prissatta. Även kläder för den avlidne och husbondens kläder redovisas i detalj. Familjen arrenderade ett Torpställe vid Norrnäs på Oxsjöfjället av Skönviks AB. Familjen var stor men endast 4 sängar och en soffa fanns i hushållet. När bouppteckningen gjordes var endast dottern Hulda myndig. Sju av barnen var 12 år och yngre. Yngsta barnet Erik var bara 3,5 år när hans mamma avled. Jonas övertar arrendekontraktet efter sin mor 1893 och kommer att driva gården ända fram till 1926.

Källor: Boken om Oxsjöfjället i Liden (Vidar Viksten / Ingmar Åslin).

Riksarkivet SVAR Bouppteckning samt Födelse-, vigsel- och dödsregister

Text: Håkan Backlund
Bild Lars Gustafson

Bouppteckning efter Britta Lisa Backlund, Norrnäs

År 1897 den 22 februari förrättades bouppteckning efter Arrendatorn Jonas Backlunds hustru Brita Elisabeth född Pahlin i Norrnäs som derostades avled den 5 December 1896 och som sterbhusdelegare efterlemnadt.

Maken: Jonas Backlund

Barnen: Hulda f.1876, Margareta f.1877, Jonas f.1879, Matilda f.1882, Jenny f.1884, Nanny f.1886, Beda f.1887, Hildur f.1889, Waldemar f.1890 samt Erik f.1893

forts nästa sida

Tillgångar

Koppar, Jern, och Blecksaker: Kittel 1 kr, Kaffepanna 1 kr, Jernspis 20 kr, Grytor 2 kr, Stekpannor 1 kr, Plättpanna 0,30 kr, Ullsaxar, Betsman och sockertång tot 2,25 kr, Strykjern 0,75 kr, 1 dussin Knifar och gafflar 1,15 kr, Pressjern 0,15 kr, Mjölksilar 0,15 kr, Mjölkstäfare 0,50 kr Bleckhemtare 0,75 kr Tvättfat 0,20 kr, Fotogenkannor 0,55 kr.

Möbler: Fyra sängar 16 kr, Sofa 1 kr, Skänk 5 kr, Bord 1,75 kr, Fällbord 1,50 kr Rundbord 1kr. Bokhylla 1 kr,1 Grytbänk 2,50 kr, Symaskin 30 kr,1 dussin Stolar 4 kr, sju Stolar 2,50 kr och Wäggur 2,50 kr.

Sängkläder: Dunkuddar 3 kr, Örngottskuddar 7 kr, Madrasser 2 kr, Fällar (överklädda) 8 kr, Fäll 5 kr, sängtäck 1 kr, Lakan 12 kr, Örngott 13 kr, Filt 1,25, Sängtäck 1 kr, Linne och Handdukar 3 kr, Servetter 1,50 kr, Duktyger och borddukar 6 kr

Den avlidnes gångkläder: Klädning /svart/ 4 kr, Yllkläder 3,75 kr, Tröjor 0,75.kr Sommarkofta 1,25 kr, Schalar 5 kr, Muff 1 kr, Mössa 1,25, Boa 1 kr. Ylleduk 1,75 kr. Huffveduk 0,75 kr Förkläde 0,50 kr Nattröjor

0,60 kr 1 par Skor 2 kr och 2 par Strumpor 1,25 kr

Den efterlevande mannens gångkläder: Winteröferrock 8 kr, Kavaj 6 kr, Sommarkavaj 4 kr, Bonjur 6 kr, Byxor och Wäst 3,50 kr Wadmalsrock 5 kr, ½ dussin Skjortor 3 kr, 2 st Jägarskjortor 2 kr, 6 par kalsonger 2,50 kr , 4 Skjortor 1,25 kr, Pjäxor 1,50 kr, 3 par strumpor 1 kr.

Glas o Porslin: Dricksglas 0,10 kr, Supglas 0,10 kr, Assietter 0,60 kr Skål 0,75 kr, Sockerskålar 10 kr, 1 dussin Tallrikar 1,50 kr, ½ dussin Kaffegods 1,75kr, Kaffekannor 3 kr, Tillbringare 1 kr Fat 0,50 kr, Blomkruka 0,50 kr och Nattkärl 0,50 kr.

Böcker: Diverse böcker 2 kr.

Kreatur: Wallack 300 kr, Sto125kr, 4 st Kor 170 kr 3 st kalvar 34 kr, 4 Får med lamm 30 kr. Bruse 4 kr och 6 Höns 2,40 kr

Kör- och åkerbruksredskap: Jemtskrinda 35 kr, Åksläde 1 kr, 2 Bogslådar med 8 kedjor 40 kr, 2 Stöttingar med 4 kedjor16 kr , 2 Stöttingar 1 kr, 1Skjälp kärra 4 kr, 2 Götselslådar med karmar 10 kr. Årder 3 kr.

LIDENTIDNINGEN

Vi tar emot artiklar,
berättelser, bilder
och idéer på:

lidentidningen@telia.com
ring oss på telefon:
0692 211 01, 070 322 50 76

Vi kan också hjälpa till med:
layout, hemsidor,
reportage, foto,
broschyrer, reklam, korrektur

Ring eller maila oss för offert!

Tempo

LIDEN

Öppettider

Må - Fr 10 - 19

Lö 10 - 16

Sö 12 - 16

Glad påsk!

Vi är ombud för

Tel 0692 - 100 26

Harf 2,50 kr Plogar 10 kr , Harf 1 kr 4 par
Skaklar 1,25kr, 3 Selar 21 kr. Grimmor 1 kr

Spannmål: Korn 48 kr, Hafre 40 kr

Trä och Laggkärl: Kar 1,50 kr, 1 Fotbunk
0,50 kr, Balja 1,50 kr, , Såar 0,50 kr , Wat-
tentunna 0,50 kr Ämbar 1,75 kr , Byttor 2 kr,
Smörkärnor 1,50 kr, Mjölkråg 3 kr

Diverse: Båt 20 kr , 8 Nät 3 kr, Stocksågar
4 kr, Handsågar 0,50 kr, Fogsvans 1 kr,
Hyllor 1,75 kr Borrsväng med borrar 4 kr,
Spiralborrar 1 kr, Stämjärn 0,15 kr, Hyvel-
bänk 6 kr, Täljkniv 0,10 kr, Baktråg 0,75
kr, Brödgaflar 0,25 kr, Brödspadar 0,10 kr,
Bakbord 0,25 kr , Mangel 5 kr, 2 Slipstenar
5 kr, 6 Råfsor 1 kr, 6 Liar med arven
1,50 kr, Wävtolar 4 kr, Spinnrock 2 kr,
Skäktredskap 1,25 kr , 1 st Stickstol 0,50 kr,
Wäfskedar 3 kr , Wäfspännare 0,50 kr,
Spolmaskin 1,50 kr, Lampor 2 kr, Wäfskyttar
0,50 kr, Bultdon med 8 bultar 1,50 k. 1 par
Svänghålar , 0,50 kr, Spade 0,50 kr. Oxhud
och kollektioner (obetalda) 5 kr, Gevär
0,50 kr, 1 parti mattor 2,50 kr. Skrubbstol
1 kr, Kardor 1.25 kr, Yxor 1,50 kr, Gardiner
4 kr. Galusier 1 kr, Hoftänger 0,50 kr, Ham-

mare 0,15 kr, Tvättbräden 0,30 kr, Koffert
1,50 kr Sockerskrin 0,50kr, Woffeljern 1 kr

Skulder

Skönviks Aktie Bolag 189,40 kr, Jonsson
& Eriksson , Sillre 231.20 kr, J Sillerström
Sillre 81,91 kr, P Nyberg Dacke 36,75 kr,
Matihus Jonsson , Sillre 50 kr, Olof Lindberg
Byn 23,35 kr, Anders Ålin, Oxsjö 5,63 kr,
Nils Backlund, Boda 35 kr Gårdsfarihand-
lare Arnell 37 kr

Begravningskostnader: 60 kr, Läkare o Medi-
cin 20 kr, Bouppteckningskostnader 15 kr

Att allting blifvit redeligen uppgifvet sådant
det vid dödstillfället befanns och intet med
vett eller vilja undandöljt kan med ed styr-
kas, om så påfordras.

Dag som ovan

Jonas Backlund Hulda Backlund

Sålunda noga antecknat och värderat

Förätningsmän

Johann Forsberg Ernst Blomqvist

Dagens lunch

Måndag - fredag
Minst två rätter inklusive
kaffe och pajbuffé

95 kr
rabatterat pris om du köper
lunchkuponger

Bed & breakfast och flera typer av boende
för turister och företag.

Nu även Holmstagården!

Husmålning, snickeriarbeten,
altanbyggen samt gräsklippning.

Vi köper in dödsbon, flyttbon samt hela
fastigheter med eller utan innehåll.

Vi fixar rot/rut

Tel: 070 - 214 49 52, www.tessanisillre.se, facebook / Tessan i Sillre

DE SISTA HOPPEN I DACKEBACKEN

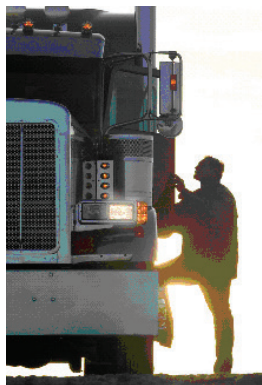
Hoppbacken i Dacke by vid Indalsälven stod klar 1944 efter att bygget påbörjats 1943. Erik Norman i Dacke var nog den som kunde ta åt sig äran att ha lett projektet, som mycket annat han var pappa till. Många förmågor stod i kö för att hoppa å många tävlingar blev det. Backrekordet var 28,5 meter. Intresset för backhoppning var stort och det bygges hoppbackar i flera byar. Jag minns att jag fick följa med och titta på tävlingarna i Dacke. Det var stort att höra ur högtalarna varje presentation av de tävlande. Som tävlingskonferencier tror jag ofta att Kjell Hultfäldt var med sin gälla röst. Med tiden falnade intresset och underhållet blev eftersatt. På 1970 - talet rasade hela hoppbacken i Dacke ner och förblev endast ett ruttnande bråte.

De sista hoppen gjordes under en dag vintern 1966. Min bror Ola, som hade hoppat i backen å tävlat, kom på idén att göra några provhopp. Det var jag, min bror Ola och hans kompis Sven Persson som en dag på vårsidan klättrade upp i tornet. Vi trampade oss nedåt mot stupet för att sedan trampa hela underbacken i tre skidlängders bredd. Ja även en bra bit inpå "lägdan" nedanför Normans i

Dacke. När vi var klara återvände vi utmattade hem. Efter att nattens kyla gjort sitt var det dagen därpå klart för provhopp. Ola och Sven klättrade upp i tornet och de sista hoppen i backen blev verklighet. Efter några hopp var de nöjda med dagen och benbrott eller fall blev det inte. Vi var de sista entusiasterna i Dackebacken. Idag finns endast ruttnande trärester kvar och växtligheten i området har frodigt gömt alla minnen.

Anders Backlund
Dacke/Ytterån

YTERBOMs
TRAFIK AB

070-666 74 91   060-928 28

- Lastväxlare
- Maskintransporter
- Kranbilar
- Containeruthyrning

Du kan jobba med din skog helt själv. Men du måste inte.

Ingen känner din skog som du. Är du dessutom nyfiken på att öka värdet på din fastighet – eller om du vill få tiden att räcka längre – så finns vi på SCA här för dig.

Ring din virkesköpare Mikael på tel 060-19 34 83 så berättar han mer. Din lokala virkesköpare hittar du alltid på sca.com/skog eller i Skogsvinge.

FRÅN ÅS TILL OSS...

... kom det en man med lätt packning vandrande längst älven. I slutet på det förförre seklet så kunde det mycket väl vara en av våra mest kända norrlandsskildrare, nämligen landskapsmålaren Helmer Osslund. Han behövde inte bära runt på en massa målardukar för ändamålet för hans specialitet var att måla på smörpapper och det var något han lärt sig av självaste Paul Gauguin i Paris. Helmer Osslund kom att kallas "Norrlands konstnärlige upptäckare".

Hösten, 1907.

Uppvuxen i Medelpad med syskon som också slagit in på den konstnärliga banan, alla barn till Daniel Åslund. Men när Helmer studerat klart på läroverket i Umeå reste han till USA för att bli ingenjör. Vistelsen blev dock bara ett halvår men som ritare och svarvare behövdes verktyg och då bokstaven å inte finns på engelska så det fick bli Oslund som brändes in på dem. Det var också i Amerika som Helmer inhandlade sin första färglåda och en konstnär var född.

De konstnärliga studier som detta ledde till breddade vägen för en anställning på Gustavsbergs porslinsfabrik utanför Stockholm som dekoratör. Efter att ha funnit detta för enahanda och för konstnärligt begränsande tog han steget att begära avsked och bege sig konstens huvudstad på den tiden - Paris. Han ville främst av allt bli fritt skapande konstnär.

Förutom ett ytterligare s i sitt efternamn gav den franska huvudstaden honom möjligheter att studera och framför allt under en tid för Paul Gauguin. Det skulle komma att ha betydelse för Helmer Osslunds hela framtida konstnärskap.

Efter en tid som formgivare på Höganäs porslinsfabrik efter hemkomsten, lämnade han Skåne för Stockholm och därifrån for han till Fränsta för att återanknyta till Medelpad. Här började han upptäcka det norrländska landskapet med ett konstnärligt betraktelsesätt och att det ställde särskilda krav på måleriet. Helmer Osslund färdades under långa tider genom de nordiska landskapen och kom även att vistas i Indals-Liden under en period varifrån han utvecklade sitt naturåleri.

Genom stöd av flera mecenater kunde Helmer Osslund nu utveckla sitt måleri till att bli ett av de främsta bidragen till att skildra det Norrland som han var född i.

Lärdomar från konstnärsförbundets skola i Stockholm samt de kunskaper han tillägnat sig under tiden med Gauguin smälte han nu samman till det som kom att bli typisk för konstnärsskapet.

Sommarkväll vid Kallsjön, okänt år.

Stilen var kraftfull med mycket färg och på smörpapper som på vissa tavlor klistrades samman på pappskivor för att utgöra fullständiga motiv. Kanske, ibland, med ett mindre lyckat resultat. Ett huvudbry för de konservatorer som arbetat med att bevara hans konst. Det förekom dock att han även målade på duk. En sådan tavla värderades på Sveriges Televisions "Antikrundan" nyligen till flera hundratusen kronor.

Stilen blev så småningom mer summarisk och under senare delen av sitt liv hade Helmer Osslund flera framgångar med utställningar, men de ekonomiska resultaten uteblev till stor del.

De sista åren av sitt liv tillbringade Helmer Osslund ofta i Sundsvall där han målade ett flertal porträtt, bland annat av kompositören Wilhelm Pettersson-Berger. Lappgubben från 1912 är snarast en karikatyr fast med en vänlig och humoristisk underton.

1938, då Helmer Osslund redan var en gammal och av sjukdom märk man, nådde han framgång med en tillbakablickande utställning, en genomgång av hans konstnärsskap. Han avled senare detta år. Helmer Osslund är en konstnär som vi kommer att återkomma till i framtida nummer.

Text: Anders Högström
Bilder: Wikipedia Commons

T v. Vithårig lapp, okänt år

T h. Liggande modell, 1919. Här syns också tydlig influens från läromästaren Paul Gauguin.

- **Grävning för grunder**
- **Vatten och avlopp**
- **Dränering**
- **Snöröjning och sandning**
- **Klippning vägar**
- **Matjordsförsäljning**

Niclas 073-044 79 42

Lasse 070-647 15 07